

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT **DIAGNÒSTIC EN EDUCACIÓ**

Coordinació: Àngel Huguet

Any acadèmic 2014-15

Informació general de l'assignatura

Denominació	DIAGNÒSTIC EN EDUCACIÓ
Codi	102813
Semestre d'impartició	Anual Avaluació Continuada
Caràcter	Obligatòria
Nombre de crèdits ECTS	9
Crèdits teòrics	0
Crèdits pràctics	0
Coordinació	Àngel Huguet
Departament/s	Pedagogia i Psicologia
Modalitat	Presencial
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	Català, Anglès
Grau/Màster	Grau en Psicologia

Àngel Huguet
Judith Janés
Llorenç Siscart

Objectius acadèmics de l'assignatura

OBJETIUS

1. Assolir una formació en els coneixements teòrics-científics que fonamenten el diagnòstic en educació.
2. Conèixer els recursos metodològics i tècnics que fem servir en el diagnòstic educatiu.
3. Adquirir les competències necessàries per tal de dissenyar i executar un procés diagnòstic en educació.

Competències

COMPETÈNCIES

- Diagnosticar i avaluar les necessitats socioeducatives de les persones, grups i organitzacions a partir de diferents metodologies, instruments i tècniques; considerant les singularitats del context.
- Expressar-se correctament de manera oral i escrita.

Continguts fonamentals de l'assignatura

CONTINGUTS

1. Conceptualització del diagnòstic en educació.
2. Elements del diagnòstic en educació.
3. Tests i tècniques/instruments del diagnòstic en educació.

BLOC I: EL PROCÉS DIAGNÒSTIC EN EDUCACIÓ: BASES CONCEPTUALS

Tema 1. Introducció

- 1.1. Inici i evolució dels Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAPs)

- 1.2. Un marc de referència teòric

- 1.2.1. La concepció sistèmica de la realitat
- 1.2.2. La concepció constructivista del procés d'E/A

Tema 2. El diagnòstic en educació

- 2.1. Definició
- 2.2. Subjectes i sistemes implicats en el diagnòstic en educació
  - 2.2.1. L'escola
  - 2.2.2. L'ensenyant
  - 2.2.3. L'alumne
  - 2.2.4. La família
  - 2.2.5. El psicòleg educatiu i/o el psicopedagog

2.3. Característiques del diagnòstic en educació

2.4. Explicació i argumentació del procés

Tema 3. Elements del diagnòstic en educació

3.1. Derivació

3.2. Entrevista amb l'ensenyant

3.2.1. Objectius de l'entrevista inicial

3.2.2. Desenvolupament de l'entrevista

3.3. Anamnesi i entrevista amb els pares o tutors

3.3.1. Objectius de l'entrevista amb els pares o tutors

3.3.2. Tipus d'entrevistes

3.3.3. Entrevista inicial amb els pares o tutors

3.4. L'observació

3.4.1. L'observació de l'alumne a la classe

3.4.2. L'observació de l'alumne al pati

3.5. Revisió dels treballs de classe

3.6. Treball individual amb l'alumne

3.6.1. L'entrevista amb l'alumne

3.6.2. L'exploració individual

3.7. Elaboració de l'informe escrit

3.7.1. Característiques de l'informe escrit

3.7.2. Organització de l'informe escrit

Tema 4. Devolució de la informació del diagnòstic i seguiment del procés

4.1. Devolució de la informació del diagnòstic

4.2. Adequacions curriculars

4.3. Seguiment del procés

BLOC II: TESTS I TÈCNiques/INSTRUMENTS PER AL DIAGNÒSTIC EDUCATIU

Tema 5: El concepte de mesura en psicologia i educació: l'ús de tests en el diagnòstic educatiu

5.1. Introducció

5.2. Però ... què és mesurar?

5.3. Normes i unitats utilitzades

5.4. Propietats dels tests psicomètrics

5.5. Classificació dels tests

5.6. Pautes per a la valoració d'una prova

Tema 6: L'avaluació de la intel·ligència en l'edat escolar

6.1. Perspectiva general sobre l'avaluació de les capacitats intel·lectuals

6.2. Els tests col·lectius d'intel·ligència

6.3. Les bateries d'aptituds intel·lectuals

6.4. Els tests d'aplicació individual (verbals / no-verbals)

6.5. Els tests operatoris i la concepció piagetiana del desenvolupament intel·lectual

Tema 7: L'avaluació de la percepció gràfica

7.1. Perspectiva general sobre l'avaluació de la percepció gràfica

7.2. Tècniques i instruments d'avaluació

Tema 8: L'avaluació de la psicomotricitat

8.1. Perspectiva general sobre l'avaluació de la psicomotricitat

8.2. Tècniques i instruments d'avaluació

Tema 9: L'avaluació del llenguatge oral

9.1. Perspectiva general sobre l'avaluació del llenguatge oral

9.2. Tècniques i instruments d'avaluació

Tema 10: L'avaluació de la lectoescriptura

10.1. Perspectiva general sobre l'avaluació de la lectoescriptura

10.2. Tècniques i instruments d'avaluació

Tema 11: L'avaluació de la personalitat en l'edat escolar

11.1. Perspectiva general sobre l'avaluació de la personalitat

11.2. Qüestionaris de personalitat

11.3. Les tècniques projectives

BLOC III: ANÀLISI I DISCUSSIÓ DE CASOS PRÀCTICS DE DIAGNÒSTIC EN EDUCACIÓ

Eixos metodològics de l'assignatura

En general, es combinaran exposicions de temes per part del professor/a amb la realització de pràctiques en petits grups, sempre fomentant la participació activa de l'alumnat.

Donat que el temari a desenvolupar és força dens, i que les hores lectives són limitades, al llarg del curs es recomanaran lectures específiques per tal d'aprofundir sobre continguts determinats.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

1a setmana

Presentació de la matèria.

Inici i evolució dels Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAPs).

2a setmana

Un marc de referència teòric.

3a setmana

El diagnòstic en educació.

4a setmana

Elements del diagnòstic en educació.

5a setmana

Elements del diagnòstic en educació.

6a setmana

Elements del diagnòstic en educació.

7a setmana

Elements del diagnòstic en educació.

8a setmana

Devolució de la informació del diagnòstic i seguiment del procés.

9a setmana

El concepte de mesura en psicologia i educació: l'ús de tests en el diagnòstic educatiu.

10a setmana

L'avaluació de la intel·ligència en l'edat escolar.

11a setmana

L'avaluació de la intel·ligència en l'edat escolar.

12a setmana

L'avaluació de la intel·ligència en l'edat escolar.

13a setmana

L'avaluació de la intel·ligència en l'edat escolar.

14a setmana

L'avaluació de la intel·ligència en l'edat escolar.

15a setmana

L'avaluació de la percepció gràfica.

16a setmana

L'avaluació de la psicomotricitat.

17a setmana

L'avaluació del llenguatge oral i escrit.

18a setmana

L'avaluació del llenguatge oral i escrit.

19a setmana

L'avaluació de la personalitat en l'edat escolar.

20a setmana

Proves escrites sobre els continguts de la matèria.

21a setmana

Anàlisi i discussió de casos pràctics de diagnòstic en educació.

22a setmana

Anàlisi i discussió de casos pràctics de diagnòstic en educació.

23a setmana

Anàlisi i discussió de casos pràctics de diagnòstic en educació.

24a setmana

Anàlisi i discussió de casos pràctics de diagnòstic en educació.

25a setmana

Anàlisi i discussió de casos pràctics de diagnòstic en educació.

26a setmana

Anàlisi i discussió de casos pràctics de diagnòstic en educació.

27a setmana

Exposicions dels treballs d'aprofundiment per part de l'alumnat.

28a setmana

Exposicions dels treballs d'aprofundiment per part de l'alumnat.

29a setmana

Exposicions dels treballs d'aprofundiment per part de l'alumnat.

30a setmana

Exposicions dels treballs d'aprofundiment per part de l'alumnat.

Sistema d'avaluació

L'avaluació es basarà en els següents elements:

- Dues proves escrites sobre els continguts treballats, una tipus test (amb un valor d'un 40%) i una de preguntes a desenvolupar (amb un valor d'un 20%).
- Treball d'aprofundiment en petit grup corresponent al Bloc III del temari (40%, distribuït de la següent manera – 15% al "treball escrit", 15% a la "presentació oral", i 10% a les "aportacions/valoracions" d'altres treballs presentats per alumnat).
- Les activitats de recuperació quedaran restringides a les dues proves escrites (la tipus test i la de desenvolupar).
- No es permet realitzar activitats de recuperació per a "pujar nota".
- L'alumnat que superi una activitat de recuperació, només optarà a obtenir un 5.
- Es tindrà en compte l'expressió oral i escrita.

Requisits per superar la matèria:

- Aprovar per separat cadascun dels tres elements d'avaluació amb un mínim del 50% del seu valor.
- Assistència mínima del 80% a les diferents sessions de classe.

Bibliografia i recursos d'informació**BIBLIOGRAFIA**

Anastasi, A. i Urbina, S. (1998). *Tests Psicológicos* (7ª ed.). México: Prentice Hall.

Anaya, D. (2003). *Diagnóstico en educación. Diseño y uso de instrumentos*. Madrid: Sanz y Torres.

Anguera, M. T. (1988). *Observació a l'escola*. Barcelona: Graó.

Babío, M. (1999). El asesor psicopedagógico en el Departamento de Orientación de un centro escolar. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.: 445-458). Madrid: Alianza Psicología.

Bassedas, E. (1988). El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva constructivista. *Cuadernos de Pedagogía*, 159, 65-71.

Bassedas, E. (2007). La colaboración entre profesionales y trabajo en la red. Dins J. Bonals i M. Sánchez-Cano (coords.). *Manual de asesoramiento psicopedagógico* (pp.: 43-66). Barcelona: Graó.

Bassedas, E. i Huguet, T. (1989). El lugar de la intervención psicopedagógica, *Cuadernos de Pedagogía*, 168, 78-81.

Bassedas, E.; Huguet, T.; Marrodán, M.; Oliván, M.; Planas, M.; Rossell, M.; Seguer, M. i Vilella, M. (1989). *Intervenció educativa i diagnòstic psicopedagògic*. Barcelona: Laia [Trad. castellà (1991). *Intervención educativa y diagnóstico psicopedagógico*. Barcelona: Paidós].

Bonals, J. i Sánchez-Cano, M. (coords.) (2007). *Manual de asesoramiento psicopedagógico*. Barcelona: Graó.

Bourges, S. (1980). *Test para el psicodiagnóstico infantil*. Madrid: Cincel-Kapelusz.

Brueckner, L. J. i Bond, G. L. (1989). *Diagnóstico y tratamiento de las dificultades en el aprendizaje*. Madrid: Rialp.

Buisan, C. i Marín, M. Á. (1984). *Cómo realizar un Diagnóstico Pedagógico*. Barcelona: Oikos-Tau.

Carreras, L.; Valera, M. i Reig, C. (2008). *Guia per a la detecció i intervenció educativa en els alumnes amb altes capacitats intel·lectuals*. Barcelona: COPC / CPC

Cepa, J. M. i Córdoba, S. (1999). El asesor psicopedagógico en un Equipo Interdisciplinario de sector. Dins C.

- Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.: 459-478). Madrid: Alianza Psicología.
- Coll, C. (1990). Un marco de referencia psicológico para la educación escolar: la concepción constructivista del aprendizaje y la enseñanza. Dins C. Coll, J. Palacios i Á. Marchesi (comp.). *Desarrollo psicológico y educación, II. Psicología de la Educación* (pp.: 435-453). Madrid: Alianza Psicología.
- Coll, C. (1996). Psicopedagogía: confluencia disciplinar y espacio profesional. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.: 33-52). Madrid: Alianza Psicología.
- Coll, C. i Solé, I. (1989). Aprendizaje significativo y ayuda pedagógica. *Cuadernos de Pedagogía*, 168, 16-20.
- Comellas, M. J. (1990). *Cómo interpretar los tests psicológicos: Estrategias para la orientación*. Barcelona: Oikos-Tau.
- Fernández, J. (2013). Psicólogo/a educativo: formación y funciones. *Papeles del Psicólogo*, 34(2), 116-122.
- Fernández-Ballesteros, R. (1981). *Psicodiagnóstico. Concepto y metodología*. (2ª ed.). Madrid: Cincel-Kapelusz.
- Fernández-Ballesteros, R. (coord.) (1994). *Evaluación conductual hoy*. Madrid: Pirámide.
- Fernández-Ballesteros, R. (dir.) (2011). *Evaluación psicológica. Concepto, métodos y estudio de casos*. Madrid: Pirámide
- Flanagan, D. P. i Kaufman, A. S. (2006). *Claves para la evaluación con el WISC-IV*. Madrid: TEA Ediciones.
- García, E. M. i Magaz, Á. (2009). *¿Cómo valorar tests psicométricos?. Errores conceptuales y metodológicos en la evaluación psicoeducativa*. Bilbao: Grupo Albor-Cohs
- García, J. (1992). *Evaluación e informe psicopedagógico. Una perspectiva curricular*. Madrid: EOS.
- García, L. i Martínez, M. C. (2003). *Orientación educativa en la familia y en la escuela: casos resueltos*. Madrid: Dykinson
- Gesell, A. i Amatruda, C. (1997). *Diagnóstico del desarrollo normal y anormal en el niño*. México: Paidós.
- Giné, C. (1990). La evaluación psicopedagógica. Dins Á. Marchesi ; C. Coll i J. Palacios (comp.). *Desarrollo psicológico y educación, III. Trastornos del desarrollo y necesidades educativas especiales* (pp.: 389-410). Madrid: Alianza Psicología.
- Giné, C. i Ruiz, R. (1996). Los servicios de apoyo psicopedagógico. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.:113-125). Madrid: Alianza Psicología.
- Gràcia, M.; Galván, M. J. i del Río, M. J. (2000). L'avaluació de les primeres interaccions i el desenvolupament de la comunicació i el llenguatge. *Suports*, 4(1), 76-86.
- Hammer, E. F. (1982). *Tests proyectivos gráficos*. Buenos Aires: Paidós
- Hernández, F. (1989). El asesor psicopedagógico en los centros. *Cuadernos de Pedagogía*, 168, 82-85.
- Huguet, T. (1993). Reflexiones aquí y ahora sobre el papel del asesor psicopedagógico en los centros, *Aula de Innovación Educativa*, 19, 70-78.
- Huguet, T. (1996). El asesoramiento psicopedagógico y la colaboración entre la familia y el centro educativo. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.:127-147). Madrid: Alianza Psicología.
- Ivars, J. i Martín, F. (2001). *El psicopedag@ en un centro de educación secundaria: estrategias de intervención*. Valencia: Promolibro.

- Jiménez-López, G. J. (2007). Escala Wechsler de inteligencia para el nivel escolar (WISC-IV). *Avances en Medición, 5*, 169–171.
- Lichtenberger, E. O.; Mather, N.; Kaufman, N. i Kaufman, A. (2006). *Informes de evaluación*. Madrid: TEA Ediciones.
- M.E.C. (1991). *Recursos psicotécnicos y bibliográficos para Equipos Interdisciplinares*. Madrid: Dirección General de Renovación Pedagógica del M.E.C.
- Maganto, C.; Amador, J. A. i González, R. (coords.) (2005). *Evaluación psicológica en la infancia y adolescencia*. Madrid: TEA Ediciones.
- Maganto, J. M. (1996). *Diagnóstico en Educación. Programa ECTS*. Bilbao-Leioa: Servicio de Publicaciones de la Universidad del País Vasco - EHU
- Maganto, J. M. (2008). *Prácticas avanzadas de Diagnóstico en Educación. Programa ECTS*. San Sebastián: Servicio de Publicaciones de la Universidad del País Vasco – EHU
- Magnusson, D. (1998). *Teoría de los Tests* (3ª reimp). México: Trillas
- Marí-Mollà, R. (2001). *Diagnóstico pedagógico. Un modelo para la intervención psicopedagógica*. Barcelona: Ariel.
- Marín, M. Á. i Buisán, C. (1997). *Diagnòstic en educació. Pràctiques*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.
- Martín, E. i Solé, I. (1990). Intervención psicopedagógica y actividad docente: claves para una colaboración necesaria. Dins C. Coll, J. Palacios i Á. Marchesi (comp.). *Desarrollo psicológico y educación, II. Psicología de la Educación* (pp.: 463-476). Madrid: Alianza Psicología.
- Mauri, T. (1999). La formación de los profesionales asesores: actualización y autoformación. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.: 479-499). Madrid: Alianza Psicología.
- Monereo, C. i Pozo, J. I. (coords.) (2005). *La práctica del asesoramiento educativo a examen*. Barcelona: Graó.
- Monereo, C. i Solé, I. (1996). El modelo de asesoramiento educacional constructivo: dimensiones críticas. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.: 15-32). Madrid: Alianza Psicología.
- Monereo, C. i Solé, I. (coords.) (1996). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza Psicología.
- Muñiz, J. (2003). *Teoría clásica de los tests*. Madrid: Pirámide.
- Muñiz, J.; Fernández-Hermida, J. R.; Fonseca-Pedrero, E.; Campillo-Álvarez, A. i Peña-Suárez, E. (2011). Evaluación de tests editados en España, *Papeles del Psicólogo, 32(2)*, 113-128.
- Repetto, E., Rus, U. i Puig, J. (eds.) (1994). *Orientación Educativa e Intervención Psicopedagógica*. Madrid: UNED
- Rincón, D. del (2001). *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona: Ariel.
- Sánchez-Cano, M. i Bonals, J. (coords.) (2005). *La evaluación psicopedagógica*. Barcelona: Graó.
- Sattler, J. M. (1988). *Evaluación de la inteligencia infantil y habilidades especiales* (2ª ed.). México: Manual Moderno.
- Sattler, J. M. (1996). *Evaluación infantil* (3ª ed). México: El Manual Moderno
- Selvini Palazzoli, M.; Cirillo, S.; Garbellini, M; Ghezzi, D.; Lerma, M; Martino, C. i Mazzucchelli, F. (1985). *El mago sin magia: cómo cambiar la situación paradójica del psicólogo en la escuela*. Buenos Aires: Paidós.

Sobrado, L. (2002). *Diagnóstico en educación: teoría, modelos y procesos*. Madrid: Biblioteca Nueva.

Solé, I. (1998). *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Barcelona: ICE-Horsori.

Thorndike, R. L. i Hagen, E. P. (1989). *Medición y evaluación en psicología y educación* (2ª ed.). México: Trillas.

Urbina, S. (2007). *Claves para la evaluación con tests psicológicos*. Madrid: TEA Ediciones.

Vidal, J. G. i Manjón, D. G. (1998 – 2001). *Evaluación e informe psicopedagógico. Una perspectiva curricular* (vols. I y II). Madrid: Editorial EOS.

MONOGRÀFICS:

Revista "Papeles del Psicólogo" (2011), 32

Revista "Psicología Educativa / Educational Psychologist" (2011), 17(1)

WEBS I RECURSOS A INTERNET:

Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya:

<http://www20.gencat.cat/portal/site/ensenyament>

Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP):

<http://www.xtec.cat/web/serveis/serveis/sez/eap>

Centre de Recursos per a Deficients Auditius (CREDA):

<http://www.xtec.cat/web/serveis/serveis/see/creda>

Diversitat i necessitats educatives especials:

<http://www.xtec.cat/web/recursos/dnee>

Educación especial en "Educared":

<http://www.educared.edu.pe/especial/>

TEA Ediciones, S.A.:

<http://www.teaediciones.com/>

Grupo Albor-Cohs (catàleg de tests)

<http://www.gac.com.es/> - <http://www.psicologia365.com/test-evaluacion.html>

Instituto de Orientación Psicológica EOS

<http://www.eos.es/DTests.html>

Pearson Clinical & Talent Assessment (Pearson Educación S.A.)

<http://www.pearsonpsychcorp.es/productos.php>

Psymtec:

<http://www.psymtec.com/>

Editorial CEPE:

